

Изх. № 389/09.11.2018 г.

**ДО
Г-ЖА МЕНДА СТОЯНОВА,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО
БЮДЖЕТ И ФИНАНСИ ПРИ 44-ТОТО
НАРОДНО СЪБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА
БЪЛГАРИЯ**

Относно: Подкрепа от страна на Асоциацията на индустриалния капитал в България (АИКБ) за направени предложения за изменения и допълнения в Кодекса за застраховането и в Закона за задълженията и договорите във връзка с Тълкувателно решение №1 от 21.06.2018 г. на ВКС

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО СТОЯНОВА,

Асоциацията на индустриалния капитал в България (АИКБ) с безпокойство следи настъпващите изменения на застрахователния пазар в България, произхождащи от новото Тълкувателно решение на Върховния касационен съд (ВКС) № 1/2016 от 21.06.2018 г. С това Тълкувателно решение в значителна степен се разширява кръгът на лицата, имащи право да получат обезщетение за неимуществени вреди от смъртта на техни близки. В този кръг вече са включени братята и сестрите на починалия (починалата) и съответните възходящи и низходящи роднини от втора степен, както и всяко друго лице, което е създадо трайна и дълбока емоционална връзка с починалия и търпи от неговата смърт продължителни морални болки и страдания.

Регистрираме и трайна тенденция на постоянен ръст на сумите, които се присъждат от българския съд за неимуществени вреди на близки на починало лице. В съчетание с разширяването на кръга на правоимащите лица в съответствие с цитираното Тълкувателно решение, лицата, причинили неимуществени вреди, несъмнено ще бъдат ангажирани със значително по-големи размери на дължимите обезщетения.

За съжаление, тук сме изправени пред липсата на методика, в съответствие с която да се определят размерите на обезщетенията за неимуществени вреди. Няма и законов лимит на техния размер, макар че в останалите държави членки на ЕС има решения в тази насока.

Така се създава невъзможност да бъдат обосновавани размерите на присъжданите обезщетения, а това е предпоставка за неизбежна субективност и предпоставка за създаване на социална несправедливост.

Тук трябва да прибавим и промяната в подсъдността, с която значителна част от съдебните спорове ще бъдат разглеждани от съдилищата по настоящ адрес на ищеца (увредено или пострадало лице), съгласно последните промени в Гражданскопроцесуалния кодекс. При отсъствието на методика или на законово

установени лимити неминуемо ще възникнат сериозни различия при определянето на размера на дължимите обезщетения.

В тази обстановка е ясно, че високите застрахователни лимити предопределят нуждата от високи по размер застрахователни премии, за да могат застрахователните компании да посрещат плащанията по застраховките. Последното е логично, но среща открит публичен отпор – застрахованите реагират остро и открито враждебно на анонсите за повишаване на застрахователните премии. Повече от сигурно е, че немалка част от многомилionenния автомобилен парк у нас няма да бъде изобщо застрахован при необходимия в пъти по-висок размер на застраховките.

Въз основа на изложените дотук съображения Асоциацията на индустриалния капитал в България (АИКБ) подкрепя тезата за необходимостта от въвеждане на методика за определяне размера на имуществените и неимуществени вреди в случаите на увреждане на здравето на лицата, които са пострадали от непозволено увреждане.

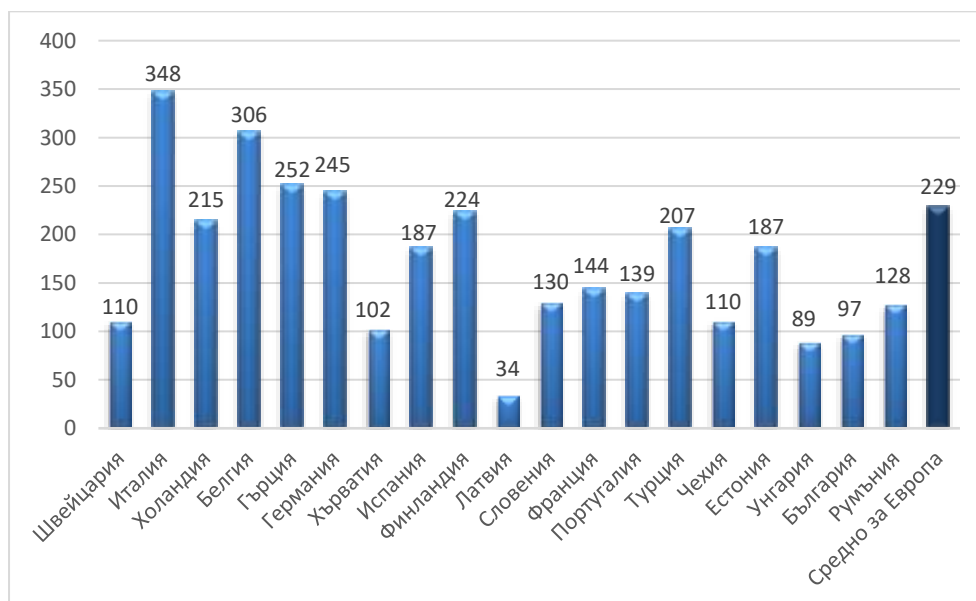
Подкрепяме и въвеждането на законови лимити за определяне на размера на неимуществените вреди на близките на починало лице от непозволено увреждане.

Ние приемаме за достоверни предварителните актюерски разчети, огласени от Асоциацията на българските застрахователи (АБЗ), според които излиза, че „ако кръгът на новите правоимащи лица за смъртните случаи, причинени в ПТП през последните 5 години, се увеличи средно с 2,5 души, при средния размер на присъжданите обезщетения през 2017 г. от 95 000 лв. на увредено лице, то това ще означава допълнителни 800 млн. лв. да бъдат заделени като застрахователни резерви само за покриване на претенции по минали събития“.

Ясно е, че ако тази прогноза се сбъдне, а вероятността за това е изключително висока, цялата тази верига от причини и следствия ще доведе до удвояване на премията по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите, само за да се посрещнат плащанията по вече сключените полици.

Ясно е, че изчислената очаквана нова цена на застраховката „Гражданска отговорност“ на автомобилистите ще бъде посрещната „на нож“, без значение до къде ще се простира спонтанното недоволство на застрахованите и докъде – възможните спекулации на заинтересувани среди.

Разбира се, би могло да се пледира, че размерът на средната цена на застраховката „Гражданска отговорност“ в България е един от най-ниските в Европа, но това със сигурност няма да срещне никакво разбиране сред застрахованите.

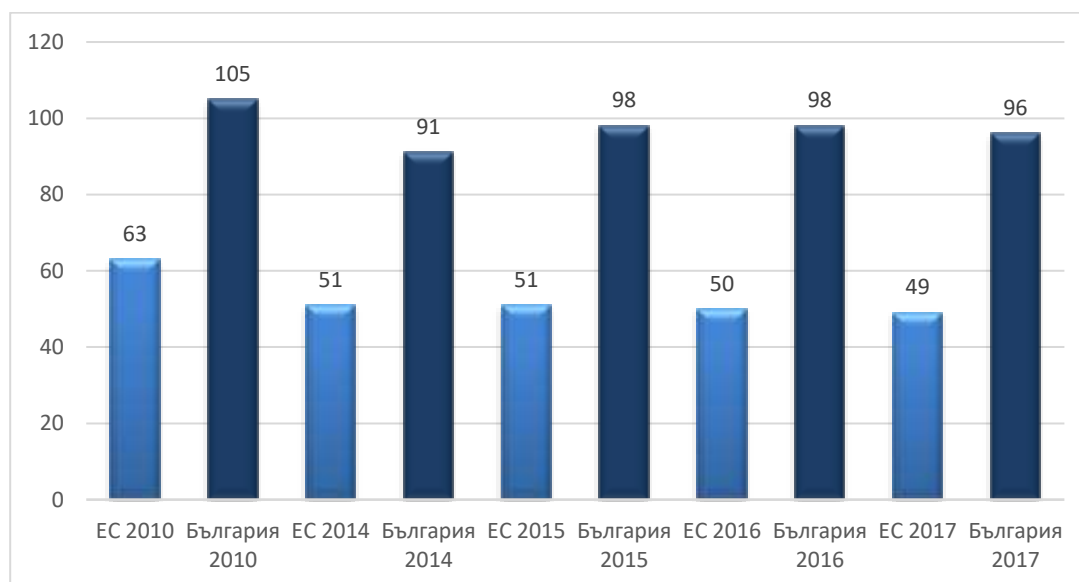

Средна цена на застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите за 2016 г. в европейски държави в евро

Източник: Анализ на АБЗ по данни на „Insurance Europe“

Забележка: Средната цена за Гърция е за 2013 г. поради липса на по-актуални данни

Още по-лоша новина са сравнителните данни за броя на смъртните случаи при пътнотранспортни произшествия на милион жители в България и средно за ЕС. От тях се вижда, че България има впечатляващо „превъзходство“, което е изключително неблагоприятно за застрахователите.

Смъртни случаи при пътнотранспортни произшествия на милион жители в България и средно за ЕС за 2010 г. и периода 2014-2017 г.

Източник: Анализ на АБЗ по статистически данни за пътната безопасност в ЕС: https://ec.europa.eu/transport/road_safety/specialist/statistics_en#

На фона на тези неблагоприятни данни, оказва се, че присъжданите обезщетения в България (средно около 95 000 лв. на всяко лице) далеч надхвърлят неимуществените вреди (морални болки и страдания) за близките на починал в другите европейски държави.

По-долу привеждаме една сборна таблица на анализ на опита на 11 държави членки на ЕС, в която е дадена информация за практиката и законодателните подходи в различни европейски страни при определяне на обезщетения за неимуществени вреди в случаи на пътни инциденти. Страните, включени в таблицата, са тези, които са отговорили на запитване на Асоциацията на българските застрахователи (АБЗ), отправено чрез Insurance Europe.

От таблицата ясно се вижда, че обезщетенията в България рязко надхвърлят европейските показатели в АБСОЛЮТЕН размер.

Държава	Размери на обезщетението за неимуществени вреди („болки и страдания“)	Пояснения
Австрия	10 000 – 20 000 евро според съдебна практика	

Белгия	1 500 – 24 000 евро	Има лимити в табличен вид (методика), определени в закон
Великобритания	Около 11 000 евро според съдебна практика	
Германия	5 000 – 15 000 евро очакван размер на обезщетенията	Наскоро е прието законодателство, с което се въвежда възможност за компенсиране на неимуществени вреди (болки и страдания) на трети лица в случай на внезапна (мъчителна) смърт.
Гърция	Няма лимити	Размерът на обезщетенията се определят от съда.
Дания	До 13 400 евро	Има определен горен лимит, конкретната индивидуална сума се определя със съдебно решение.
Испания	10 000 – 90 000 евро	Според методика с лимити в табличен вид, определени в закон
Италия	24 020 - 331 920 евро	Според лимити в табличен вид, прилагани от Милански съд и използвани като модел в Италия за 2018 г.
Малта	-	В законодателството не се предвиждат обезщетения за неимуществени вреди в случаи на пътни инциденти.
Румъния	8 836 евро Среден размер на обезщетение към март 2018 г.	Подписан е меморандум за сътрудничество между Комисията за застрахователен надзор и Висшия съдебен съвет, като една от целите е унифициране на съдебната практика по отношение на присъжданите обезщетения за неимуществени вреди.
Словакия	-	В законодателството не се предвиждат обезщетения за неимуществени вреди (морални болки и страдания) в случаи на пътни инциденти.
Франция	6 000 – 30 000 евро	Има лимити в табличен вид (методика), определени в закон.
Холандия	12 500 – 20 000 евро	Наскоро е прието законодателство, съдържащо лимити в табличен вид (методика) за определяне на размера на обезщетението за неимуществени вреди (емоционална загуба).

Чехия	3 300 - 9 300 евро	Законово са предвидени еднократно платими и фиксирани обезщетения .
Полша	Няма лимити	Размерът на обезщетенията се определят от съда.

Описаната неблагоприятна ситуация съвсем естествено генерира голям риск за възникване на сериозни загуби по застраховката „Гражданска отговорност“ на автомобилистите. Точно такъв е и изводът от **Анализа на пазара на задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите в Република България, публикуван от Комисията за финансов надзор (КФН) на 20.07.2018 г.** Същото сочат и от пазарните данни за 2017 г. на Комисията на финансов надзор (КФН).

По тази причина Асоциацията на индустриалния капитал в България (АИКБ) подкрепя предложенията за промени в Кодекса за застраховането и в Закона за задълженията и договорите, с които да се въведат:

1. Делегация, чрез която Комисията за финансов надзор (КФН), Министерство на здравеопазването и Министерство на труда и социалната политика да приемат съвместна наредба за утвърждаване на Методика за определяне размера на обезщетенията **за имуществени** и неимуществени вреди вследствие увреждане здравето на пострадало лице и за определяне на имуществени вреди на правоимащо увредено лице вследствие смъртта на пострадало лице.

2. Лимити на размерите на обезщетенията **за неимуществени** вреди (морални болки и страдания) за близките на починал.

3. Съгласуваност между Кодекса за застраховането и Закона за задълженията и договорите относно определянето на размера на обезщетенията за неимуществени вреди (морални болки и страдания) за близките на починал, за които би могъл да бъде задължен причинителят на непозволеното увреждане (виновният водач) и неговият застраховател по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите.

АИКБ подкрепя и предложението Гаранционният фонд да изготви проект на методика, която да отчита както най-добрите международни практики, така и българската правна традиция и система на българското право. Методиката би трябвало да бъде утвърдена със съвместна наредба на КФН, Министерство на здравеопазването и Министерство на труда и социалната политика.

Във връзка с изложеното дотук АИКБ подкрепя вече направените предложения за изменения в Кодекса за застраховането, както следва:

§ 66. Създава се чл. 493а:

Определяне размера на неимуществените и имуществени вреди вследствие на телесно увреждане или смърт

(1) В случаите на увреждане здравето на пострадалото лице се дължи обезщетение за претърпени от него имуществени и неимуществени вреди.

(2) Комисията, Министерство на здравеопазването и Министерство на труда и социалната политика приемат съвместна наредба за утвърждаване на методика за определяне размера на обезщетенията за имуществени и неимуществени вреди вследствие увреждане здравето на пострадало лице и за определяне на имуществени вреди на правоимащо увредено лице вследствие смъртта на пострадало лице.

(3) В случай на смърт на пострадало лице, всяко от правоимащите лица, увредени от тази смърт, има право на еднократно обезщетение за претърпените неимуществени вреди в размер до:

1. 20 000 лева на съпруг, съпруга или лице, с което починалото лице е било в съжителство на съпружески начала по време на настъпване на непозволеното увреждане, довело до смъртта;
2. 20 000 лева на всяко дете, включително осиновено дете;
3. 20 000 лева на всеки родител, включително осиновител;
4. 15 000 лева на всеки брат или сестра;
5. 5 000 лева на друго лице, по изключение, поради създадените емоционални отношения с починалото лице по време на настъпване на непозволеното увреждане, довело до смъртта.

§ 67. В чл. 499, ал.1 се изменя така:

“(1) При смърт или телесни увреждания на физически лица размерът на обезщетението се определя от застрахователя на виновния водач или по съдебен ред при спазване на чл. 493а.”

Преходни и заключителни разпоредби

§ 84. В срок до шест месеца от влизането в сила на Закона за изменение и допълнение на този кодекс, Гаранционният фонд подготвя проект на методиката по чл. 493а, ал. 2 и я предоставя на Комисията, Министерство на здравеопазването и Министерство на труда и социалната политика.

§ 85. Наредбата по чл. 493а, ал. 2 се приема в срок до една година от влизането в сила на Закона за изменение и допълнение на този кодекс.

§ 86. Чл. 493а, ал. 3 се прилага за всички застрахователни събития, включително и за събития, настъпили преди влизането в сила на този закон.

§ 87. В Закона за задълженията и договорите се правят следните допълнения:

В чл. 52 се добавя изречение второ:

“Размерът на обезщетението за неимуществени вреди при пътнотранспортно произшествие се определя съгласно Кодекса за застраховането.”

С УВАЖЕНИЕ,

**ВАСИЛ ВЕЛЕВ,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ
НА АСОЦИАЦИЯ НА ИНДУСТРИАЛНИЯ
КАПИТАЛ В БЪЛГАРИЯ**